

Interreg
Alpine Space

DPT2, D. 2.4.2

Pilotna aktivnost I: Analiza potreb in razvoj inovativnih rešitev
za storitve splošnega pomena (SSP) za starejše

PREGLED DOBRIH PRAKS S POROČILOM DISKUSIJSKEGA SREČANJA

Februar 2018 • UL BF

Institucija

Univerza v Ljubljani

Avtorji

Naja Marot

naja.marot@bf.uni-lj.si

Maruša Matko

marusa.matko@bf.uni-lj.si

Barbara Kostanjšek

barbara.kostanjsek@bf.uni-lj.si

Barbara Černič Mali

barbara.cernic-mali@uirs.si

Univerza v Ljubljani

Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo

Jamnikarjeva 101

1000 Ljubljana

Slovenija

t. +386 1 320 30 75

Vsebina

1	Uvod.....	5
2	Analiza dobrih praks.....	6
2.1	Transport.....	8
2.2	Oskrba na domu	11
2.3	Socialni stiki.....	18
3	Diseminacijsko srečanje	23
3.1	Program.....	23
3.2	Ugotovitve delavnice	23
3.3	Foto utrinki.....	26
4	Viri	27

1 Uvod

Prisotnost storitev splošnega pomena (krajše SSP) je eden izmed osnovnih pogojev za povezanost in dostopnost alpskih območij. Glavni cilj projekta INTESI je zagotoviti dolgoročno oskrbo s SSP s pomočjo celostnih prostorskih strategij in politik.

V okviru projekta INTESI so bile najprej zbrane in analizirane vse strategije zagotavljanja SSP v celotnem alpskem prostoru (DPT1). Nato je bilo podrobneje analizirano stanje oskrbe s SSP na testnih območjih (v Sloveniji Idrijsko-Cerkljansko). Opredeljeni so bili izzivi, potrebe in možnosti v zvezi s SSP (DPT2).

Nadaljnje delo znotraj DPT2 zajema izvedbo novih in/ali podporo izvajanju obstoječih pilotnih aktivnosti, namenjenih preverjanju izvajanja strategij v praksi in izboljšanju ponudbe oskrbe s SSP v skladu s potrebami interesnih skupin. V okviru pilotnih aktivnosti v DPT2 je predvidena izvedba dveh tematskih delavnic, posvečenih predstavitvi in ovrednotenju dobrih praks. Prva delavnica bo posvečena oskrbi starejših, druga pa oskrbi z osnovnimi dobrinami.

Te teme so bile izbrane na podlagi predhodnih raziskav v okviru projekta. Na osnovi rezultatov analize stanja oskrbe s storitvami splošnega pomena na testnem območju in delavnic, kjer so bili izpostavljeni izzivi pri zagotavljanju teh storitev v občinah Cerčno in Idrija, smo namreč ugotovili, da so zahteve po izboljšanju dostopnosti storitev največje pri zagotavljanju osnovnih dobrin, socialne oskrbe in transporta.

Glavni namen delavnic je preko vodene razprave ovrednotiti uporabnost različnih rešitev (modelov oskrbe) za izbrano območje ter pripraviti osnutek akcijskega načrta za zagotavljanje boljše dostopnosti storitev splošnega pomena.

2 Analiza dobrih praks

Analiza dobrih praks je nadgradnja zaznanih potreb starejšega prebivalstva na območju Idrijsko-cerkljanskega. Sicer oskrba starejših zajema širok spekter storitev, v tem pregledu pokrivamo tri teme, ki so med opredeljenimi potrebami najbolj izstopale, in sicer: transport, oskrba na domu in socialni stiki.

Pri iskanju dobrih praks smo se oprli na svoje znanje, preteklo sodelovanje na že zaključenih evropskih transnacionalnih in raziskovalnih projektov, poleg tega pa smo dobre prakse iskali tudi med objavami v medijih in na spletu. Pregledali smo naslednje tematske ustrezne projekte:

- [program Območje Alp, 2000-2006](#): MobiAlp, Pusermor, Qualima,
- [program Območje Alp, 2007-2013](#): ACCESS, AlpInfoNet, Demochange, Pumas in Sphera,
- [program Srednja Evropa, 2007-2013](#): Helps,
- Horizon 2020: IN LIFE in
- Projekt AHA.SI.

Nekatere predstavljene dobre prakse (npr. Sopotniki, Starejši za starejše) so bile identificirane že v predhodnih fazah projekta INTESI (intervjuji s ponudniki storitev). Skupaj smo identificirali 21 dobrih praks na področju transporta (starejši niso nujno vedno ciljna skupina), 9 za oskrbo starejših, od tega 5 z IKT, in pa 9 na področju socialnih stikov (glej preglednico 1).

Preglednica 1: Pregled dobrih praks po področjih

PODROČJE	DOBRA PRAKSA
Transport	<ul style="list-style-type: none"> _ Študija izvedljivosti in testiranje javnega prevoza na klic [MobiAlp] _ Spletni portal, ki združuje različne prevoznike [MobiAlp] _ Mobilni vrtec [Pusermor] _ Upravljavci mobilnosti [ACCESS] _ Center mobilnosti – vse informacije na enem mestu [ACCESS], Skupen vsealpski informacijski sistem za načrtovanje poti z javnim transportom, predvsem za turiste [AlpInfoNet] _ Regio bus – koordinacija ponudnikov z različnih območij (čezmejno sodelovanje [ACCESS]) _ Disco bus – prevoz mladih v središča nočnega življenja [ACCESS] _ Modra kartica – popusti za starejše [ACCESS] _ Senior taksi in dostava [Demochange] _ Mobilnostni načrti [Pumas]

Oskrba starejših	<ul style="list-style-type: none"> _ Dostava na dom in prevozi [Qualima] _ Telefonski monitoring, monitoring s senzorji (zapestnice, EKG) [Qualima, Helps, IN LIFE] _ Vajeništvo za dodatne negovalce [Demochange]
	<ul style="list-style-type: none"> _ Večgeneracijsko bivanje [Demochange] _ Nujni klic z GPS [Helps] _ 'Zrcalna pomoč' – starejši pomagajo starejšim [Helps] _ Večgeneracijske bivalne enote [Helps] _ Nastanitev v zameno za pomoč [AHA] _ Podpora izvajanju neformalne oskrbe [AHA]
IKT	<ul style="list-style-type: none"> _ E-točka v skupnostih prostorih/v šoli/tečajji [Pusermor] _ Videoklic (javna storitev) [Access] _ Telerehabilitacija [Helps] _ Teleoskrba [Helps] _ m-Health [INTESI]
Socialni stiki	<ul style="list-style-type: none"> _ Mobilni vrtec [Pusermor] _ Prostor za dogodke, srečanja [Pusermor] _ Socialna platforma 'Vaške storitve' (preučitev lokalnih potreb in njihovo zagotavljanje s skupinami prostovoljcev [Pusermor]) _ Terenski socialni delavci [Helps] _ Dnevni center [Helps] _ Medsebojna izmenjava znanj in pomoči, 'Starejši za starejše' [Helps] _ Festival za starejše [Helps] _ Dejavnosti za povezovanje otrok in starejših [Helps] _ Mladi za mlade [AHA] _ Mreža medgeneracijskih programov za kakovostno staranje [AHA]

Za potrebe delavnice smo izbrali 12 primerov glede na to, ali se rešitve drugje v Sloveniji že izvajajo (v Sloveniji je na voljo že kar precejšen nabor različnih storitev) oziroma so rešitve iz tujine novost in bi jih lahko na Idrijsko-Cerkljansko prenesli kot inovacijo. Hkrati smo ugotovili, da kar nekaj dobrih praks iz tujine, zelo dobro izvajamo tudi pri nas, npr. Starejši za starejše, festival za tretje življenjsko obdobje, manj napredni pa smo v Sloveniji pri uvajanju rešitev, podprtih z informacijsko in komunikacijsko tehnologijo. Na področju transporta so to ponudba Sopotniki, Prostofer in Modra kartica s popusti za starejše. Na področju oskrbe gre za e-oskrbo v ponudbi podjetja Telekom, storitve podjetja ProDomi, večgeneracijsko bivanje in pa IKT rešitev m-Health (M-zdravje). Za socialne stike izpostavljam projekta Matija, terenskega socialnega delavca, 'Mladi za mlade po srcu', Mreža medgeneracijskih programov za kakovostno staranje in dejavnosti za povezovanje starejših in mlajših.

V naslednjih poglavjih so predstavljene dobre prakse iz področja transporta, oskrbe na domu in socialnih stikov, ki so se pojavile in delujejo pri nas oziroma drugod po Evropi. Za vsako dobro prakso je opredeljeno: vrsta storitve, ponudnik, tip ponudnika, cilja skupina, območje, ki ga storitev pokriva, začetek dejavnosti, opis storitve, razlogi za uvedbo, način financiranja, načrti za prihodnost, možnost prenosa v druge regije in pa kontakt.

2.1 Transport

Ime/naslov	Sopotniki
Vrsta storitve	prevozi
Ponudnik	Zavod Sopotniki, zavod za medgeneracijsko solidarnost
Tip ponudnika	Zasebni zavod
Ciljna skupina	Starejši, ki potrebujejo prevoz
Območje, ki ga storitev pokriva	Občine Hrpelje - Kozina, Divača, Sežana, Sevnica, Brežice, Krško in Kočevje (možen prevoz tudi izven občin)
Začetek dejavnosti	april 2014
Opis storitve (model izvajanja)	Gre za prevoze na klic, pri čemer je treba termin rezervirati vnaprej. Vozniki so prostovoljci, vozilo pa je službeno oz. namensko (gre za osebno vozilo v lasti Zavoda Sopotnik). Prevozi znotraj območja občin – bodisi stalnega naslova koristnika bodisi – so brezplačni. Prevoze izven območja občin izvajajo v primeru prostih terminov. V tem primeru prosijo starostnike za donacijo za gorivo (0,11 evra na kilometer). Največje je povpraševanje po prevozih v zdravstvene ustanove. Poleg prevozov je starostnikom zagotovljeno tudi spremstvo prostovoljca, ki jih po potrebi pospremi k zdravniku, po nakupih ali drugih opravkih, ga počaka in odpelje nazaj domov.
Razlogi za uvedbo	Zavod Sopotniki, zavod za medgeneracijsko solidarnost, je nastal z namenom pomagati starostnikom pri vključevanju v aktivno družbeno življenje. Z medgeneracijskim sodelovanjem želijo preprečiti ali prekiniti izoliranost in osamljenost starejših prebivalcev iz predvsem manjših, odročnejših krajev, ki zaradi oddaljenosti, odsotnosti avta ali slabih prometnih povezav skoraj ne zapuščajo doma.

Način financiranja	Model predvideva razpršitev stroškov delovanja na tri finančne vire: 1) donacije uporabnikov, 2) sponzorstva in donacije posameznikov in podjetij, 3) sofinanciranje programa Sopotniki preko občinskih sredstev ali 4) razpisov: nacionalni in evropski.
Načrti za prihodnost	<i>„Verjamemo, da se bo naša dejavnost izkazala za dobro prakso in da bodo nove enote Sopotnikov kmalu zapeljale po cestah ostalih delov Slovenije.“</i>
Možnost prenosa v druge regije	Storitev je mogoče izvajati v kateri koli regiji.
Kontakt	http://www.sopotniki.org/

Ime/naslov	Prostofer
Vrsta storitve	prevozi
Ponudnik	Zavod ZLATA MREŽA, spodbujanje celovite socialne vključenosti; CAREDESIGN, sistemi povezovanja, d.o.o.
Tip ponudnika	Zasebni
Ciljna skupina	Starejši, ki potrebujejo prevoz
Območje, ki ga storitev pokriva	Celotna Slovenija
Začetek dejavnosti	maj 2013
Opis storitve (model izvajanja)	PROSTOFER povezuje starejše preko komunikacijskega centra, kjer uporabniku posredujejo kontaktne podatke ustreznih voznikov s seznama registriranih prostovoljnih »šoferjev« oziroma prostoferjev. Posamezniki - prostoferji (običajno so tudi ti starejše, upokojene osebe, ni pa nujno) s svojim avtomobilom in na svoje stroške nudijo prevoze starejšim ljudem, ki te nujno potrebujejo. Uporabnik in prostofer se sama dogovorita za prevoz. Prostoferji imajo možnost občasne uporabe sponzorskih vozil. Občina Radlje ob Dravi je za prostoferje najela električni avto, občina Slovenske Konjice pa je za ta namen električni avto kupila.
Razlogi za uvedbo	Z akcijo želijo povečati udeležbo starejših v cestnem prometu in njihovo mobilnost, povečati socialno vključenost starejših pa tudi omogočiti cenovno dostopnost prevozov.

Način financiranja	Sponsorstvo + prostovoljstvo
Možnost prenosa v druge regije	Storitev je mogoče izvajati v kateri koli regiji.
Kontakt	ZLATA MREŽA Litostrojska cesta 52, 1000 Ljubljana Tel.: 080 10 10 / info@zlata-mreza.si http://www.prostofer.si/aktualno

Ime/naslov	Modra kartica - popusti za starejše
Vrsta storitve	prevozi
Ponudnik	Regionalna agencija za transport, občina, naravni regionalni park
Tip ponudnika	Javni
Ciljna skupina	Starejši, ki potrebujejo prevoz
Območje, ki ga storitev pokriva	Italijanska lokalna skupnost Montana Alta Val Trebbia
Začetek dejavnosti	september 2008
Opis storitve (model izvajanja)	Projekt je namenjen vzpostavitvi nove upravljaljske strukture, ki bi odgovorila na povpraševanje po javnem prometu za starejše, ki živijo v goratih in odmaknjenih predelih. Gre za produkt 'Modra kartica doline Trebbia', ki bo brezplačna za ljudi, starejše od 65 let, ki imajo ekonomske probleme, in pa po polovični ceni za ostale starejše. Kartica poleg transporta vključuje še druge storitve, popuste v lokalnih trgovinah, brezplačno udeležbo na prireditvah. Brezplačna bo tudi udeležba na ekskurzijah v organizaciji regionalnega naravnega parka. Skupaj s kartico bodo starejši prejeli še urnik avtobusnih prevozov in brošuro s popisanimi storitvami.
Razlogi za uvedbo	Izboljšanje uporabe javnega transporta za starejše v odmaknjenih predelih
Način financiranja	Vzpostavitev – preko EU projekta, sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj
Možnost prenosa v druge regije	Enostavna v primeru, da je zato pripravljen lokalni ponudnik prevoza.
Kontakt	GAL, agenzia di Svillupo Angela Rollando a.rollando@appenninogenovese.it

2.2 Oskrba na domu

Ime/naslov	E-oskrba
Vrsta storitve	oskrba na daljavo
Ponudnik	Telekom Slovenije, d. d.
Tip izvedbe	javna delniška družba
Ciljna skupina	Starejši, invalidi, kronični bolniki, bolniki po težjih operativnih posegih in osebe z demenco
Območje, ki ga storitev pokriva	Celotna Slovenija
Začetek dejavnosti	2017
Opis storitve (model izvajanja)	<p>Storitev E-oskrba je socialno-varstvena storitev, za katero je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Telekomu Slovenije podelilo posebno dovoljenje.</p> <p>V bivališču uporabnika je nameščena oprema, ki omogoča sproženje klica na pomoč s pritiskom na gumb na obesku ali na varovalni enoti. Posebna dodana vrednost opreme je, da omogoča alarmiranje, tudi če zaradi npr. padca, nezavesti ali slabosti uporabnik ne more pritisniti na gumb. V takšnem primeru se samodejno (prek senzorjev) sproži opozorilo asistenčnemu centru in svojcem na mobilni telefon, da pri uporabniku nekaj ni v redu. Pomoč organizira medicinsko osebje asistenčnega centra in o tem obvesti svojce.</p> <p>Osnovni paket: _ stroški montaže: 61,00 EUR _ mesečna naročnina: 24,40 EUR</p>

Razlogi za uvedbo	<p>Osnovni namen storitve E-oskrbe je izboljšati dostopnost socialnovarstvenega servisa za pomoč na daljavo v Sloveniji, ki bo ljudem z zmanjšanimi zmožnostmi, predvsem pa starejšim, kronično in akutno bolnim ali invalidnim osebam ter njihovim skrbnikom predstavljala dodatno pomoč v prizadevanjih, da bi čim dlje kakovostno in samostojno ostajali v domačem okolju. Končni cilj je povezati deležnike v sistemu zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe v sistem integriranega zdravstva in oskrbe ter tako uporabnikom zagotoviti celovito oskrbo na daljavo. Razvoj na področju biosenzorjev in komunikacijske tehnologije omogoča oblikovanje naprednih ter stroškovno učinkovitih rešitev spremljanja našega zdravja. Zagotavlja izboljšanje ravni oskrbe in kakovosti življenja za paciente ter pospešitev premika zdravstvene oskrbe iz bolnišnic v skupnost.</p>
Način financiranja	Naročnik sam + možnost subvencije (zagotavljajo Telekom in/ali občine)
Možnost prenosa v druge regije	Storitev je mogoče izvajati v kateri koli regiji.
Kontakt	http://www.telekom.si/zasebni-uporabniki/e-oskrba peter.pustaticnik@telekom.si

Ime/naslov	ProDomi
Vrsta storitve	Pomoč na domu
Ponudnik	Zavod ProDomi - Sinergije sobivanja
Tip izvedbe	Zasebni (neprofitni) zavod
Ciljna skupina	Gospodinjstva, ki potrebujejo pomoč; starejši
Območje, ki ga storitev pokriva	Celotna Slovenija
Začetek dejavnosti	2008
Opis storitve (model izvajanja)	Agencija, ki svoje stranke povezuje s ponudniki storitev (npr. za pomoč pri varstvu otrok, starejših, kuhanju, čiščenju, obdelovanju vrta in podobno).
Razlogi za uvedbo	Cilj: vzpostavitev široke mreže neformalne pomoči, ki bi bila čim bolj cenovno dostopna.
Način financiranja	Plača uporabnik sam, možnost subvencij.
Možnost prenosa v druge regije	Storitev je mogoče izvajati v kateri koli regiji.
Kontakt	Zavod ProDomi - Sinergije sobivanja Osojna pot 8, 6310 Izola info@prodomi.si Tjaša Knap Maršič M. 041 728 465 E-mail: tjasa.k.marsic@en-tim.si

Ime/naslov	Večgeneracijske bivalne enote
Vrsta storitve	Oskrba na domu, socialni stiki
Ponudnik	Posamezni upravljavec večstanovanjske stavbe, soseske (v sodelovanju z lokalno iniciativo/zvezo prebivalcev, okoljskim in načrtovalskim oddelkom občine, izvajalci gradbenih del ter zunanji svetovalci)
Tip ponudnika	Javno-zasebno partnerstvo (več sodelujočih)
Ciljna skupina	Program je namenjen predvsem osebam, starejšim od 65 let, ki: <ul style="list-style-type: none"> • ne zmorejo več povsem samostojno skrbeti zase na vsakodnevni osnovi (nakupi), • razmišljajo o preselitvi v dom upokojencev, • živijo v starejših večstanovanjskih objektih, ki niso prilagojeni potrebam starejših (ni dvigal, ni ramp itd.). Projekt je skupno tangiral 90 oseb, ki živijo v stanovanjskem objektu v prenovi.
Območje, ki ga storitev pokriva	V nemškem kraju Arnstadt (okrog 24.000 prebivalcev) v turinški nemški deželi.
Začetek dejavnosti	Izvedeno med 2005 in 2009.
Opis storitve (model izvajanja)	V obstoječi soseski večstanovanjskih hiš je bila izvedena prenova, vzdrževanje in modernizacija stavb z namenom vzpostavitve večgeneracijskega bivanja in izvajanja aktivnega državljanstva. Proces je potekel z aktivnim vključevanjem stanovalcev – izmenjava je potekala preko devetih delavnic, okroglih miz, ene ekskurzije in drugih načinov informiranja – zaradi česar je bila tudi zagotovljena uspešna izvedba. Podpisana je bila upravljavska pogodba, ki na eni strani omogoča vključevanje vseh v odločevalski proces, hkrati pa daje prebivalcev tudi dolžnosti sodelovanja in pomoči drugim ter vzpostavlja samoupravljanje. S prenovo je bilo doseženo naslednje: <ul style="list-style-type: none"> _ Bivanje brez fizičnih ovir (dvigalna, rampe); _ Ureditev skupnega vrta in prostorov za druženje; _ Vzpostavitev točke in storitve nege na domu – prisotnost zasebnega negovalca v soseski. _ Ureditev skupnostnega prostora v velikosti 115 m² za druženja, praznovanja, opravljanje prostočasnih dejavnosti.

Razlogi za uvedbo	Na eni strani gre za potrebo prenove starega stanovanjskega fonda (zgrajenega v 60., 70. letih 20. stoletja), v katerem tudi biva starejša generacija, zato posledično ta stanovanja niso več primerna zanjo. Poleg tega gre za potrebo vzpostavitve novega modela sobivanja, pri čemer si prebivalci soseske različnih starosti pomagajo med seboj.
Način financiranja	_ 20 % zasebno, 80 % javno, skupna vrednost 4,46 milijona EUR. Ciljna skupina – najemniki prispevajo 5EUR/m2 in pa 16 EUR na
	mesec za skupnostne prostore. _ Sofinanciranje s strani zveznega urada za gradnjo in regionalno planiranje (raziskovalni program Eksperimentalno bivanje in urbani razvoj) in s strani turinškega deželnega ministrstva za družbene zadeve.
Možnost prenosa v druge regije	Delna, odvisno od načina upravljanja večstanovanjskih objektov (soseske), lastništva ter možnosti sofinanciranja s strani države.
Kontakt	http://www.wohnstrategen.de/wohnprojekte/gemeinsam-statteinsam-generationswohnen-in-arnstadt-ost (informacije na voljo v nemškem jeziku)

Ime/naslov	m-Health (oskrba na domu)
Vrsta storitve	Pomoč na domu
Ponudnik	Ponudnik oskrbe na domu SGS Ausserfern (s pomočjo Dežele tirolske, podizvajalcev in regionalne razvojne zveze REA)
Tip izvedbe	Javno-zasebno
Ciljna skupina	Starejši bolniki
Območje, ki ga storitev pokriva	Območje Ausserfern na avstrijskem Tirolskem
Začetek dejavnosti	Začetek storitve z majem 2017 (etična vprašanja, organizacija, tehnologija), operativni začetek z novembrom 2017.
Opis storitve (model izvajanja)	<p>Osebe v oskrbi vodijo dnevnik zdravja – parametre si merijo na dnevni osnovi. Podatki se prikažejo na tablici kot tudi v digitalnem sistemu mobilnih oskrbnikov. Vsak uporabnik (v poskusni fazi je sodelovalo 6 uporabnikov) je dobil monitor za merjenje pritiska, digitalno tehtnico, merilnik aktivnosti, merilnik sladkorja v krvi in tablico. Podatki se z naprave na tablico prenašajo preko blue tootha, s tablice na server pa preko mobilnega omrežja.</p> <p>Cilj dobre prakse je izboljšati kakovost storitev, enostavno zbiranje podatkov, podporo opomočenju in samooskrbi pacientov ter integracija zdravniške in patronažne službe. Potrebno je vedeti, da rešitev ne bo nadomestila dejanskih obiskov na terenu, da ne služi kot urgentna služba in da zbrani podatki o zdravstvenem stanju pacientov ne bodo obdelani. Za idealno izvedbo storitve je potrebna integracija ponudnika oskrbe na domu, zdravnikov in domov za ostarele.</p>
Razlogi za uvedbo	Vse več starejših, ki si želijo čim dlje bivati doma. Pomanjkanje števila mobilnih eno za oskrbo starejših na terenu. Informacijske in komunikacijske tehnologije omogočajo nove rešitve za oskrbo na domu.
Način financiranja	Financirano s pomočjo EU sredstev, s strani Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Možnost prenosa v druge regije	Za uporabo in izvedbo je potrebno določeno tehnološko znanje in oprema s strani uporabnikov (dojemljivost starejše populacije). Rešitev podpira zahteven sistem za spremljanje – usposobljenost osebja ter dobro omrežno pokritost območja, na katerem se oskrba izvaja.
Kontakt	Dr. Barbara Frick CEMIT E-Mail: barbara.frick@cemit.at Telefon: +43 676 823 129 239

2.3 Socialni stiki

Ime/naslov	Matija
Vrsta storitve	Klicni center za pomoč starejšim
Ponudnik	Zavod ZLATA MREŽA, spodbujanje celovite socialne vključenosti; CAREDESIGN, sistemi povezovanja, d.o.o.; Skupnost socialnih zavodov Slovenije
Tip ponudnika	Zasebni (neprofitni) ponudnik mreže, nadzirajo ga javne in druge ustanove.
Ciljna skupina	Starejši
Območje, ki ga storitev pokriva	Celotna Slovenija
Začetek dejavnosti	December 2012
Opis storitve (model izvajanja)	MATlJA je mreža aktivnosti, trženja, informiranja in asistence, ki preko klicnega centra ter mreže organizacij in posameznikov omogoča dostop do informacij, storitev in pomoči predvsem za starejše. Povezuje in podpira prostovoljske in druge nevladne organizacije ter komercialne ponudnike storitev in blaga za starejše.
Razlogi za uvedbo	Omogočanje večje socialne vključenosti starejših in razbremenitev njihovih najbližjih.
Način financiranja	Storitev je za uporabnike brezplačna. Projekt je neprofiten, financira se preko organizacij, ki preko te mreže ponujajo svoje storitve.
Možnost prenosa v druge regije	Storitev je mogoče izvajati v kateri koli regiji.
Kontakt	ZLATA MREŽA Litostrojska cesta 52, 1000 Ljubljana/Obrtna cona Logatec 21, Logatec 1370 Tel.: 080 10 10 info@zlata-mreza.si http://seniorji.info/MATlJA

Ime/naslov	Terenski socialni delavec (program Kakovostno staranje in sožitje generacij)
Vrsta storitve	Socialni stiki
Ponudnik	Center za socialno delo Sežana
Tip ponudnika	javni
Ciljna skupina	Program je namenjen predvsem osebam, starejšim od 65 let: <ul style="list-style-type: none"> • ki se soočajo z osamljenostjo in izključenostjo, • ki so materialno ogrožene, • osebam, ki se težko soočajo s starostnimi spremembami, • osebam s hudimi zdravstvenimi težavami, • starejšim osebam, ki se soočajo z izgubami in njihovim svojcem.
Območje, ki ga storitev pokriva	štiri občine UE Sežana (občine Divača, Hrpelje-Kozina, Komen in Sežana)
Začetek dejavnosti	Okvirno v letu 2007.
Opis storitve (model izvajanja)	Oblike pomoči v okviru programov: <ul style="list-style-type: none"> • pomoč pri urejanju in premagovanju osebnih stisk in težav, • razbremenilni pogovori, krepitev virov moči, spodbujanje k raznovrstnim aktivnostim, • informiranje in pomoč pri uveljavljanju pravic v okviru CSD-ja, • pomoč pri iskanju rešitev za lajšanje finančnih stisk, • pomoč pri vzpostavitvi socialnih stikov s sorodniki, sosedi, prijatelji, • urejanje in dajanje podpore pri odločanju za namestitve v institucionalno varstvo oz. pomoč pri iskanju prenočišča ali nastanitve, • pomoč pri urejanju zdravstvenih storitev (pomoč in podpora pri stikih z zdravstvenimi službami), • informiranje o storitvah, postopkih in oblikah pomoči, ki jim jo lahko nudijo tudi druge službe, društva in organizacije v lokalnem okolju.
Razlogi za uvedbo	Z izvajanjem programa želijo približati pomoč čim širšemu krogu ljudi, zato delo poteka predvsem na terenu (obiski na domu), kar omogoča tudi celostno obravnavo posameznih situacij.
Način financiranja	Financiranje s strani občin

Možnost prenosa v druge regije	Storitev je mogoče izvajati v kateri koli regiji.
Kontakt	Klemen Mozetič Tel: 059 694 036 GSM: 040 220 202 mozetic.klemen@gmail.com

Ime/naslov	Dejavnosti za povezovanje otrok in starejših
Vrsta storitve	Socialni stiki
Ponudnik	Lokalni center za socialno delo in storitve
Tip ponudnika	Javni
Ciljna skupina	Starejši iz doma upokojencev Otroci iz socialno ogroženih družin
Območje, ki ga storitev pokriva	Nitra, Slovaška
Začetek dejavnosti	V septembru 2011.
Opis storitve (model izvajanja)	Projekt vključuje vrsto aktivnosti, ki stremijo k povezovanju starejših in otrok preko športnih, kulturnih dejavnosti, delavnic in potovanj. Center za socialno delo je za izvedbo namenil tri svoje zaposlene delavce, ki so poskrbeli za pripravo, promocijo in organizacijo aktivnosti ter kasnejšo evalvacijo. Projekt je bil sestavljen iz dveh faz, ki so vključevale usposabljanje petih senior mentorjev za delo z otroki in mladino in konkretne aktivnosti na terenu. Najprej so starejši iz doma upokojencev Nitra sodelovali z otroki iz socialno ogroženih družin (romski otroci), kasneje pa z otroki iz osnovne šole za otroke s posebnimi potrebami.
Razlogi za uvedbo	Razširitev že obstoječih socialnih storitev. Vzpostavitev učnega procesa za delo starejših z mladimi, povezovanje skupnosti, preventiva staranju in družbeni izključenosti.
Način financiranja	100 % javno financiranje, vendar brez posebno alociranih sredstev, saj gre za dodatne aktivnosti centrov, ki so že polno javno financirani, oz. za prostovoljno delo.
Možnost prenosa v druge regije	Delni, odvisen od obstoja ustreznih inštitucij in tega, ali so na voljo ustrezna finančna sredstva.
Kontakt	www.intergen-project.eu

Ime/naslov	Mladi za mlade po srcu
Vrsta storitve	Socialni stiki, prostovoljstvo
Ponudnik	Območno združenje RK Novo mesto
Tip ponudnika	Javni
Ciljna skupina	Starejši od 70 let, kronično bolni in invalidi, ki so osamljeni in imajo težave z mobilnostjo zaradi oddaljenosti od mesta
Območje, ki ga storitev pokriva	Območje združenja RK Novo mesto obsega občine Novo mesto, Dolenjske Toplice, Šmarješke Toplice, Straža, Mirna Peč, Šentjernej, Škocjan in Žužemberk
Začetek dejavnosti	V letu 2012
Opis storitve (model izvajanja)	Aktivnosti v projektu: <ul style="list-style-type: none"> - pridobivanje in usposabljanje mladih prostovoljcev (nad 15 let) - mladim nudijo tudi mentorstvo, izdelava koncepta prostovoljnega dela s starejšimi - obiskovanje starejših na domu, druženje, prevoz, pomoč pri opravilih - organiziranje medgeneracijskih delavnic, ustanovitev medgeneracijskih centrov in dveh skupin za samopomoč (Mirna Peč in Stopiče) - iskanje možnosti za socialno podjetništvo
Razlogi za uvedbo	Izboljšati kvaliteto življenja starostnikov na podeželju, krepitev prostovoljnega dela, ozaveščanje in spodbujanje ljudi k aktivnemu staranju. Preprečiti socialno izključenost starejših ter izboljšati njihovo mobilnost, povezovanje skupnosti
Način financiranja	S strani Rdečega križa.
Možnost prenosa v druge regije	Možen v okviru območnih združenj RK Novo mesto.
Kontakt	Območno združenje RK Novo mesto Tel/Fax: +386 (07) 39 33 120 http://novomesto.ozrk.si/nase_aktivnosti/mladi_za_mlade_po_srcu/

Ime/naslov	Mreža medgeneracijskih programov za kakovostno staranje
Vrsta storitve	Socialni stiki
Ponudnik	Inštitut Antona Trstenjaka
Tip ponudnika	Javni
Ciljna skupina	Upokojenci in starostniki, srednja in mlajša generacija
Območje, ki ga storitev pokriva	Celotna Slovenija
Začetek dejavnosti	Ni podatka.
Opis storitve (model izvajanja)	Izvaja se v obliki različnih kratkih tečajev za usposabljanje bodisi upokojencev bodisi drugih generacij, ki so z upokojenci in starostniki v neposrednem stiku. Vsak od tečajev traja največ 10 mesecev, s približno 12 udeleženci po učnih metodah aktivnega socialnega učenja iz prakse za prakso. Tečaji so namenjeni izboljšanju socialnih interakcij in zadostitev potreb v konkretnih primerih, ki vključujejo ali samo starostnike (npr. za kakovostno življenje po upokojitvi, tečaj za boljše vživljanje ob prihodu v dom upokojencev, itd.) ali pa ostale generacije (npr. družina, ki oskrbuje starostnika, tečaj za komunikacijo s težavnim starim človekom pri poklicnem delu v ustanovi). Tečaji obstajajo tudi za medgeneracijsko družabništvo, boljše sodelovanje, računalniško pismenost in podobno.
Razlogi za uvedbo	Ker je sožitje med starostnikom in drugimi generacijami pogosto vzeto preveč na splošno, je potrebno ljudi pripraviti na konkretne primere
Način financiranja	Nekateri od tečajev so sofinancirani od Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve in občine ali pa ustanove, ki deluje kot naročnik medgeneracijskega projekta.
Možnost prenosa v druge regije	Storitev je mogoče izvajati v kateri koli regiji.
Kontakt	Inštitut Antona Trstenjaka tel.: +386 1 433 93 01 fax: + 386 1 433 93 01 http://www.inst-antonatrstenjaka.si/sozitie/projekti/1.html?sub=992

3 Diseminacijsko srečanje

3.1 Program

10.00-10.15: Predstavitev koncepta integracije in modelov integracije – izsledki in rezultati projekta INTESI [*Naja Marot, UL*]

10.15-10.30: Predstavitev rezultatov delavnic, analize testnega območja [*Barbara Črnič Mali, UL*]

10.30-10.45: Predstavitev izsledkov ankete o potrebah starejših [*Tina Lisac, ICRA*]

10.45-11.00: Uvod v delavnico [*Naja Marot, UL*]

11.00-12.00: Predstavitev dobrih praks s strani izvajalcev

PREVOZI: Zavod Sopotniki

OSKRBA NA DOMU: E-oskrba [*Peter Pustatičnik, Telekom Slovenije*] SOCIALNI

STIKI: Terenski socialni delavec. [*Marija Marenzi-Furlan, Center za socialno delo Sežana*]

12.00-12.15: Odmor

12.15-13.30: Razprava po treh tematskih omizjih: prevozi / oskrba na domu / socialni stiki

12.15-12.30: Predstavitev različnih primerov dobrih praks s strani moderatorja omizja

12.30-13.15: Ovrednotenje (individualno in skupinsko) uporabnosti posameznih modelov po vnaprej pripravljenih obrazcih

13.15-13.30: Sinteza – priprava na poročanje

13.30-14.00: Predstavitev dela v skupinah in sinteza rezultatov, predstavitev UL INTESI filma

3.2 Ugotovitve delavnice

Na delavnici, ki je potekala v sredo, 14. 2. 2018, na Občini Idrija, so bili najprej predstavljeni analitični deli, sledile so predstavitve praktičnih rešitev in pa razprava. UL in ICRA sta osvetlili stanje na območju glede potreb in oskrbe starejših na področju socialnih in zdravstvenih storitev, Zavod Sopotniki, Telekom in Center za socialno delo so govorili o praktičnih rešitvah, ki so na voljo in se že izvajajo. Po predstavitvi vsake rešitve je sledila razprava o njenih prednostih in slabostih ter možnostih za uveljavitev.

a) Zavod Sopotniki

Zavod Sopotniki je bila še posebej dobro sprejeta in vrednotena praksa. Delujoči v zavodu poskrbijo za brezplačne prevoze za starejše iz ruralnih območij. Do ideje so prišli mladi, ki se zaradi službe vozijo v Ljubljano in druga mesta, ter so jih starejši občasno

poprosili, če se lahko peljejo zraven, ponavadi do zdravnika. Vozniki so vsi prostovoljci, ki so imeli osnovno usposabljanje. Prostovoljno delo opravljajo osebe različnih starosti, ki se vsak dan menjavajo, organizacija pa poteka preko spletne aplikacije. Prevažajo v glavnem starejše v starosti okoli 80 let, v večini ženske, ki želijo obiskati zdravnika v večjem mestu. Prevoze tudi optimizirajo in prilagajajo potrebam starejših, tako da po potrebi tudi urejajo termine naročanja pri zdravniku, ter druge opravke, ki jih starejši nujno potrebujejo.

Starejši ljudje v vaseh so se navadili na to, da ostajajo doma in le malo zapuščajo svoje domače okolje, kar je eden od razlogov, da so socialno izolirani. Tudi za pomoč redko poprosijo, razen če je to skrajni primer, ko gredo k zdravniku na pregled. Sopotniki pa poleg prevoza navežejo stike s starejšimi, tako da poskrbijo tudi za njihovo vključenost v družbo, da se navadijo biti z drugimi ter ne ostajajo sami doma. Tako se je začelo čez čas dogajati, da starejše ne vozijo samo do zdravnika, ampak tudi na prireditve in drugam, ker s pogovorom in druženjem ob vožnji pridobivajo nova poznanstva.

Kot prednosti te rešitve so sodelujoči prepoznali enostaven model storitve, ki ne zahteva večjih finančnih vložkov, ampak predvsem pripravljenost lokalnega okolja za sodelovanje. Župan Idrije je dejal, da jih storitev zanima in da se bodo s ponudnikom sestali ter podrobneje predebatirali možnosti izvedbe. V razpravi je bilo omenjeno, da je dodana vrednost storitve tudi stik z ljudmi, ki tako rešuje problem izoliranosti, poleg prevoza glavne težave starostnikov v ruralnih območjih. Če se reši problem prevoza na inovativen način, kot je ta, potem storitve zanje postanejo dostopne, poleg tega pa imajo stik z ljudmi, ki ga zelo potrebujejo. Med problemi je bilo omenjeno vprašanje varstva in zaupanja šoferjem, nakar je sledilo pojasnilo s strani predstavnice zavoda.

b) Telekomova storitev E-oskrbe

Razmeroma dobro je bila sprejeta praksa e-oskrbe, ki je sicer tržnega značaja (ponudnik Telekom Slovenije), ter še ni tako znana in uporabljena. To je pametni sistem integriranega zdravstva in storitve. Zaenkrat je storitev plačljiva po principu mobilnega paketa, to pa predstavlja oviro za starejše, ki v večini nimajo dovolj sredstev za naročnino. Kljub temu se takšno napredno spremljanje zdravstvenega stanja človeka lahko izkaže za zelo koristno. Podatki o zdravstvenem stanju se preko različnih merilnikov odčitavajo pri uporabniku doma ter se beležijo na informacijski bazi oz. platformi tako omogoča hiter odziv pristojnih služb.

E-oskrba je zelo dobrodošla storitev za starejše, sploh tiste, ki živijo sami in na zelo oddaljenih krajih. Porajala pa so se vprašanja, kako bodo približali tehnologijo starejšim, če tehnika lahko deluje brez socialnega kontakta ter če sistem vzpostavlja ustrezno povezavo med vsemi akterji oskrbe. Pomemben dejavnik uveljavitve je tudi to, da je ta produkt dostopen za vse – da je zajet v osnovno zdravstveno zavarovanje vsakega posameznika. V razpravi je bilo omenjeno tudi vprašanje o tem, kako in kje bi

bilo najbolje vzpostaviti klicne center, če le-ti ne bi morali biti regionalni. Na tak način bi lažje povezali različne ponudnike storitev. Izvedljivost rešitve je bila komentirana tudi z vidika sprejemljivosti takšnega sistema pri starejših, saj se nekaterim zdi takšna podpora vsakdanjemu življenju odvečna in zmanjšuje njihov ugled med sovrstniki. Naslednja slabost, ki je bila omenjena, je na nek način tudi ta, da se ne kaže takojšnjega učinka storitve, ampak resnično prepoznamo njen pomen samo takrat, ko pride do dogodka/nesreče in pomoč zares potrebujemo. Možnosti financiranja te storitve so bili omenjene v okviru zakona o dolgotrajni oskrbi, ki naj bi sistemsko zagotavljal finance od 1. 1. 2020 za nekaj manj kot 38.000 oseb, vendar pa sta bila njegov sprejem in izvajanje predstavljena v prihodnost. Kot začetek uveljavljanja te storitve bo Občina Idrija pilotno nakupila 10 setov opreme in jih razdelila med potencialne uporabnike ter razmislila o subvencioniranju storitve, kar bi jo približalo večjemu številu prebivalstva.

c) Terenski socialni sodelavec

Naslednja dobra praksa, ki se izvaja, je projekt Terenski socialni delavec. V okviru območja Centra za socialno delo Sežana, ki zajema štiri občine, s terenskim delom pokrivajo približno 660 km² veliko območje, kjer je po podatkih za 3 % več starejšega prebivalstva, kot drugje v Sloveniji. Na podlagi ankete so ugotovili, da je potreba po socialnih delavcih na terenu visoka, saj veliko starejših živi samih, nekateri nimajo stika s svojci, starejši imajo probleme z demenco in osamljenostjo. Zato so občine leta 2008 stopile skupaj in financirale mobilno ekipo, ki odgovarja na trenutne potrebe starejših na terenu - pomoč na domu, socialne stike, psihiatrično ovrednotenje po potrebi, vzpostavili so tudi skupino za samopomoč v Sežani za osebe, ki imajo težave z demenco, in tiste, ki skrbijo zanje.

Ob izvajanju te prakse je bilo ugotovljeno, da starejšim največ pomeni stik z drugimi, pogovor z njim in njihova bližina. Takšne mobilne službe so dobrodošle tudi drugod, saj takšnih in podobnih težav domovi za upokojence ne morejo reševati, ker so preobremenjeni in za starejše tudi predragi. Rešitev je dobrodošla tudi zaradi povezovanja različnih ponudnikov socialne in zdravstvene oskrbe, ki jih terenski delavec oziroma širša ekipa povezuje in tako omogoča celovito obravnavo koristnikov storitve. Ta skupina se obdobjno sestane in pregleda trenutno stanje. Koristno bi bilo organizirati terenske ekipe patronaže, ki že sedaj prenašajo informacije o tem, če kdo potrebuje posebno pozornost, ekipe psihiatrične bolnišnice in doma upokojencev. Predstavnica Centra za socialno delo Idrija je povedala, da oni na nek način to storitev že izvajajo, vendar kabinetno in ne na terenu.

Ob zaključku srečanja je bila pokomentirana še trenutna institucionalna oskrba na območju. V Domu upokojencev Idrija se osebe srečuje predvsem s problemi izvajanja storitev, ki so povezani z zakonodajo. Tudi do podatkov, ki bi razkrili, koliko starejših potrebuje dnevno varstvo, ne morejo dostopati, in tako predvideti, kakšna je dejanska

potreba po določenem tipu storitev. Občina je sicer dolžna kriti polovico stroškov pomoči na domu in se je zato pojavila zamisel, da rajši namenijo več sredstev za mobilno pomoč na domu kot pa za samo bivanje v domu upokojencev, ki za vsakega posameznika ni nujno optimalna rešitev.

Za zaključek je bilo poudarjeno, da je problem omejevanje dela z ljudmi s strani ministrstva in je zaradi tega sektor pripravljen ukrepati po svoje. Ključno je povezovanje vseh služb, ki nudijo socialne in druge storitve starejšim v koordinacijsko skupino. Ta skupina bi se poskušala v čim večji meri prilagajati potrebam skupnosti v obliki kontinuiranih storitev na domu, vse dokler posameznik te storitve potrebuje. Večini starejšim je najbolj ugodno, da se jim nudi pomoč na domu, ker se tam najbolj počutijo, zato je dobro ohranjati starostnika čim dlje v svojem domačem okolju, da se mu zagotovi kvalitetno staranje. Potrebno je tudi ozaveščati in nuditi podporo svojcem, med drugim tudi v oblikah skupin za samopomoč, ker je veliko primerov družin, kjer se s starejšimi ne razumejo.

Vse tri predstavljene rešitve so usmerjene prav v to – v podaljševanje bivanja starejših na njihovem domu in zagotavljanja večje kakovosti le-tega s približevanjem storitev. Srečanje je tako omogočilo prevetritev teh rešitve in pa ovrednotenje možnosti prenosa na območje Idrijsko-cerkljanskega.

3.3 Foto utrinki

4 Viri

ACCESS Final Project Brochure. 2018. URL: <http://www.alpine-space.org/2007-2013/projects/projects/detail/ACCESS/show/index.html> (citirano 6. 2. 2018)

Bundesland Tyrol, CEMIT. 2018. M-Health. Predstavitev na INTESI seminarju. Bolzano, 31. 1. 2018.

Inštitut Antona Trstenjaka. 2018. Mreža medgeneracijskih programov za kakovostno staranje. URL: <http://www.inst-antonatrstenjaka.si/sozitie/projekti/1.html?sub=992> (citirano 6. 2. 2018)

Mikeszová, M., Pfeiferová, Š., Dvořák, T., Havlíková, J., Lux, M., Sunega, P. (eds.) WPT3 Catalogue of practices. (CE HELPS project). Praga, Socio-Economics of Housing Research Department, Institute of Sociology, Academy of Sciences, Czech Republic